

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

ناتالی پره‌ووست

برگردان: مجله جنوب جهانی

فرستنده: طاهر باختری

۱۵ اپریل ۲۰۲۵

ترمپ حامی نژادپرستی و برتری سفید پوستان در افریقای جنوبی

مشکل مالکیت زمین در افریقای جنوبی: میراث استعمار و جدال برای عدالت

تصویب قانون جدید مالکیت زمین در افریقای جنوبی در ۲۴ جنوری، واکنش‌های تنیدی را در سطح بین‌المللی برانگیخت، به ویژه از سوی دونالد ترمپ که این اقدام را «تبعیض نژادی» علیه اقلیت سفیدپوست این کشور خواند. با این حال، درک عمیق از ابعاد و اهمیت این قانون مستلزم نگاهی دقیق به تاریخچه افریقای جنوبی، به ویژه روند مستمر سلب مالکیت زمین از ساکنان بومی توسط استعمارگران سفیدپوست است. در این میان، دیدگاه‌های ماریان سورین، پژوهشگر حوزه سیاسی افریقای جنوبی، زوایای مهمی از این مبارزه دیرینه را روشن می‌سازد. ریشه‌های مسئله مالکیت زمین در افریقای جنوبی به دوران پایانی استعمار و رقابت میان نوادگان مهاجران هالندی و انگلیس بازمی‌گردد. پس از جنگ دوم بونر در سال‌های ۱۸۹۹ تا ۱۹۰۲ که با پیروزی بریتانیا خاتمه یافت، پیمان صلحی منعقد شد که هدف آن آشتی میان جمعیت سفیدپوست و تقویت کنترل سیاسی و اقتصادی آنان بر کشور بود. این امر به طور طبیعی به ضرر اکثریت جمعیت افریقائی تمام شد و در واقع، راهی برای حفظ دستاوردهای اجتماعی

افریقانرها و در عین حال، تأمین نیروی کار ارزان برای توسعه معادن و صنایع پس از کشف معادن طلا و الماس در اواخر قرن نوزدهم بود.

تأسیس اتحادیه افریقای جنوبی در سال ۱۹۱۰، اتحاد میان جوامع سفیدپوست را رقم زد و با تصویب نخستین قوانین تبعیض‌آمیز، از جمله قانون زمین‌های بومی در سال ۱۹۱۳، بیش از ۹۰ درصد از اراضی این کشور به آنان اختصاص یافت. این قانون، نقطه عطفی در تاریخ مالکیت زمین در افریقای جنوبی بود، زیرا افریقائی‌ها را از خرید یا فروش زمین در خارج از مناطق رزرو (که بعدها در دوران آپارتاید به بانتوستان‌ها یا هوملندها تبدیل شدند) منع می‌کرد. پیامدهای این قانون برای جمعیت افریقائی ویرانگر بود. آنان از زمین‌های اجدادی خود رانده شده و در مناطق محدودی محصور شدند و به نیروی کار اجباری برای مزارع و معادن سفیدپوستان تبدیل گشتند. در واقع، سلب مالکیت زمین، تنها گزینه پیش روی آنان برای امرار معاش را کار برای سفیدپوستان قرار داد. علاوه بر این، انحصار زمین توسط افریقانرها، رقابت کشاورزان سیاهپوست را از میان برد و منافع کشاورزی و تجاری جمعیت سفیدپوست، به ویژه افریقانرها، را در افریقای جنوبی مدرن تضمین کرد. قانون ۱۹۱۳ مشکلات عدیده‌ای را در زندگی روزمره افریقائی‌ها ایجاد کرد، از جمله محرومیت از دسترسی به قبور خانوادگی که اکنون در زمین‌های متعلق به سفیدپوستان قرار داشت. در واکنش به این ظلم و تبعیض، کنگره ملی افریقا (ANC) در سال ۱۹۱۲ تأسیس شد. رهبران اولیه ANC که از میان افراد تحصیل‌کرده سیاهپوست برخاسته بودند، ضرورت سازماندهی برای احقاق حقوق یک ملت بزرگ افریقائی در افریقای جنوبی و مبارزه با قوانین نژادپرستانه را درک کردند. مسأله زمین، نخستین و مهم‌ترین محور مبارزات آنان بود. اگرچه انتقادات متعددی به عملکرد ANC وارد است، اما مبارزه برای توزیع مجدد زمین همواره جزء اهداف اصلی آن بوده است.

با به قدرت رسیدن رژیم آپارتاید در سال ۱۹۴۹، موج جدیدی از قوانین تبعیض‌آمیز به منظور حفظ «خلوص نژادی»، جداسازی فیزیکی جمعیت‌ها، سلطه سیاسی و کنترل اجتماعی به تصویب رسید. قانون تعیین مناطق جغرافیائی در سال ۱۹۵۰، مبنای قانونی برای جداسازی اجباری جمعیت‌های مختلف بر اساس رنگ پوست را فراهم کرد. بر اساس این قانون، افریقائی‌ها، رنگین‌پوستان و هندی‌ها از زمین‌های خود سلب مالکیت شده و به مناطق تعیین‌شده برای نژادشان منتقل می‌شدند. قوانین بعدی در سال‌های ۱۹۵۱ و ۱۹۵۴، محدودیت‌های بیشتری را بر توانائی افریقائی‌ها برای داشتن زندگی کشاورزی مستقل و سکونت در مناطق شهری که «سفیدپوست» تلقی می‌شدند، اعمال کرد.

قانون مالکیت زمین در دوران آپارتاید، صرفاً به زمین‌های کشاورزی محدود نمی‌شد، بلکه تمامی فضاهاى روستائی و شهری را شامل می‌شد و سهمیه‌ای بر اساس رنگ پوست و قومیت برای هر گروه جمعیتی تعیین می‌کرد. ایجاد بانتوستان‌ها در دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰، مرحله دیگری از سلب حقوق و تبعیض بود که منجر به از دست دادن تابعیت افریقای جنوبی برای بسیاری از سیاهپوستان شد، زیرا برخی از این مناطق به طور اسمی «مستقل» اعلام شدند و افریقای جنوبی به طور فزاینده‌ای به عنوان کشوری متعلق به سفیدپوستان تعریف می‌شد. در این دوران، آزادی رفت و آمد برای افراد غیرسفیدپوست بشدت محدود شد و آنان برای تردد نیاز به «پاس» داشتند.

پس از سقوط آپارتاید در سال ۱۹۹۴، تلاش‌هایی برای جبران بی‌عدالتی‌های گذشته صورت گرفت. قانون استرداد حقوق مالکیت زمین در این سال به تصویب رسید که هدف آن، بازگرداندن زمین به افرادی بود که پس از ۱۹ جون ۱۹۱۳ از آن سلب مالکیت شده بودند. این قانون همچنین شامل اصلاح نظام مالکیت زمین در بانتوستان‌های سابق و توزیع مجدد زمین با حمایت یارانه‌های دولتی بود. با این حال، به گفته ماریان سورین، این قانون به دلیل ضعف‌های ساختاری، مخالفت‌های ذی‌نفعان، کمبود تجربه در میان کشاورزان سیاهپوست و فساد در تخصیص یارانه‌ها، نتوانست

به اهداف مورد نظر دست یابد. در نتیجه، توزیع مجدد زمین به کندی پیش رفت و همچنان بخش عمده‌ای از زمین‌های کشاورزی در دست کشاورزان سفیدپوست باقی مانده است. در چنین شرایطی، اظهارات دونالد ترمپ مبنی بر سلب مالکیت از افریقانرها، با واقعیت‌های موجود در زمینه توزیع ناعادلانه زمین در افریقای جنوبی همخوانی ندارد.

در این میان، کنگره ملی افریقا (ANC) همواره بر اهمیت مسأله زمین تأکید داشته است. منشور آزادی ANC در سال ۱۹۵۵، که به عنوان مبنای قانون اساسی افریقای جنوبی شناخته می‌شود، به صراحت اعلام می‌کند که «زمین باید بین کسانی که آن را کشت می‌کنند توزیع شود! محدودیت‌های مالکیت زمین بر اساس نژاد باید برداشته شود و تمام زمین‌ها باید بین کسانی که آن را برای رفع گرسنگی و بی‌زمینی کشت می‌کنند، توزیع مجدد شود.» قانون اساسی افریقای جنوبی مصوب ۱۹۹۶ نیز در مقدمه خود بر ضرورت «به رسمیت شناختن بی‌عدالتی‌های گذشته» تأکید می‌کند. ماریان سورین با انتقاد از برخی اظهارات سفیدپوستان افریقای جنوبی که این واقعیت‌های تاریخی را نادیده می‌گیرند، تأکید می‌کند که هدف از اصلاحات ارضی، جبران این بی‌عدالتی‌ها است و هیچ‌کس خواستار ترک زمین‌هایشان توسط افریقانرها نیست. او همچنین اشاره می‌کند که تمایل به کار در بخش کشاورزی در میان تمام افریقائی‌ها یکسان نیست.

در چنین بستری، قانون جدید مالکیت زمین در سال ۲۰۲۵ با هدف انطباق قوانین موجود با قانون اساسی، به ویژه ماده ۲۵ آن که سلب مالکیت در راستای منافع عمومی را مجاز می‌داند، به تصویب رسیده است. این قانون، تعریف مالکیت را گسترش داده و شامل اموال منقول و غیرمنقول می‌شود. بر اساس آن، دولت می‌تواند زمین‌های بایر و بلااستفاده را در راستای منافع عمومی سلب مالکیت کند. ماریان سورین با اشاره به وجود سیستم مشابه در کشورهای مانند فرانسه، تأکید می‌کند که این قانون مکانیسم‌های شفاف برای مشورت و اطلاع‌رسانی به مالکان و حل اختلافات پیش‌بینی کرده است. او معتقد است که مسأله زمین به «سرطان» افریقای جنوبی تبدیل شده و مانع از آشتی ملی و توزیع عادلانه ثروت و زمین شده است و قانون جدید می‌تواند گامی در جهت حل این مشکل باشد.

واکنش ناگهانی و تند دونالد ترمپ به این قانون از دیدگاه ماریان سورین، بهانه‌ای بیش نیست. او ادعاهای ترمپ مبنی بر «نسل‌کشی» و نقض حقوق بشر را در حالی که خشونت در افریقای جنوبی یک مسأله فراگیر است و قربانیان آن تنها سفیدپوستان نیستند، مورد تردید قرار می‌دهد. سورین این حملات را ناشی از عدم تمایل ترمپ به پذیرش یک افریقای جنوبی چندنژادی و فراگیر، تأثیر گروه‌های راست افراطی و انتشار اطلاعات نادرست می‌داند. او همچنین به روابط تاریخی افریقای جنوبی با روسیه، عضویت این کشور در گروه بریکس و شکایت افریقای جنوبی از اسرائیل در دادگاه بین‌المللی دادگستری به عنوان دلایل احتمالی نارضایتی ایالات متحده اشاره می‌کند و معتقد است که این کشور در تلاش است تا افریقای جنوبی را به تبعیت از سیاست‌های خود در قبال روسیه و اسرائیل وادار کند.

در پایان، ماریان سورین با اشاره به اظهارات وزیر کشاورزی افریقای جنوبی مبنی بر عدم تمایل کشاورزان سفیدپوست به ترک کشور و یادآوری سخنان رئیس‌جمهور سابق افریقای جنوبی، تابو مبیکی، مبنی بر عدم صلاحیت ایالات متحده برای انتقاد از افریقای جنوبی به دلیل عدم حمایت از مبارزه ضد آپارتاید، تأکید می‌کند که افریقای جنوبی یک دموکراسی واقعی است و ایالات متحده نباید در امور داخلی آن دخالت کند. او همچنین به حمایت اروپا از پرتوریا در پی حملات ترمپ اشاره کرده و پیش‌بینی می‌کند که آینده در این زمینه پرتلاطم خواهد بود.

۱۴ اپریل ۲۰۲۵